

MASneep, 2020

Liturgie

Orde van dienst, Kampen

Psalm 143: 2, 6

Gezang 38: 1, 4, 5 (na wet)

Psalm 9: 5, 12, 15, 16 (na Schriftlezing)

Psalm 94: 5, 7 (na preek)

Gezang 38: 1, 4, 5 (na geloofsbelijdenis)

Psalm 143: 3, 5

Schriftlezing Jesaja 1: 18-31; DL 1 art. 1 en DL II art. 1

Tekst Zondag 4 HC

Geliefde gemeente van Jezus Christus,

De oorzaak van onze ellende ligt dus bij onszelf. Zo was de onthullende boodschap vorige week. Nadat we in Zondag 2 eerst de uitslag van de 'wet scan' hadden ontvangen, waaruit bleek dat wij totaal verdorven zijn. Kregen we vorige week te horen dat we de oorzaak van onze ellende bij onszelf moeten zoeken.

Onze val en ongehoorzaamheid, waardoor wij in zonden ontvangen en geboren worden. Waarbij, als God zelf niet ingrijpt in ons leven, wij reddeloos verloren zijn.

Wanneer mensen in het ziekenhuis, -om daar ook vandaag maar wat bij te blijven-. Wanneer iemand in het ziekenhuis een slecht nieuwsboodschap krijgt, dan kunnen na zo'n gesprek onderweg naar huis, allerlei gedachten door je hoofd schieten.

Soms misschien ook wel gedachten van ontkenning. Misschien hebben ze wel de verkeerde scan bekeken of iets over het hoofd gezien en is de boodschap niet zo slecht als nu lijkt. En is er nog hoop. Hoop dat de slechtnieuws toch wel iets zal meevallen en wellicht toch nog goed uitpakt. Hoop tegen beter weten in.

Iets dergelijks gebeurt in Zondag 4. In deze Zondag wordt geprobeerd om van de ernst van onze ellende wat af te doen. Om de ontluisterende conclusie over onszelf, dat wij door eigen schuld midden in de dood liggen, af te zwakken. Tot drie keer toe wordt dat geprobeerd. Tot drie keer toe wordt het door de Catechismus weerlegd.

Thema: De afzwakkingen van de ernst van onze ellende weerlegd

1. Afzwakking 1: God is niet eerlijk
2. Afzwakking 2: God straft niet
3. Afzwakking 3: God is toch liefde

1. Afzwakking 1: God is niet eerlijk

De eerste afzwakking van de kant van de mens: Doet God de mens dan geen onrecht, dat Hij in zijn wet van hem eist wat hij niet doen kan?

Met andere woorden: is God wel eerlijk?

Want, zo is dan de redenering: Adam en Eva waren goed gemaakt naar het beeld van God in ware gerechtigheid en heiligheid, maar ik ben zo niet. Ik word ontvangen en geboren in schuld en zonden. Ik kan aan de eis van de wet niet voldoen, ik heb er nooit aan kunnen voldoen!

Ja, denkt iemand. Ik kan daar eigenlijk wel wat in meekomen als ik eerlijk ben. Ik ervaar dat bij tijd en wijle ook wel, die gedachte: Is het wel eerlijk van God? Hoe kan God nu de eis van Zijn wet: volkomen liefde tot God en volmaakt liefde tot mijn naaste van mij vragen, als ik van mijzelf niet zo ben?

De Catechismus heeft oog voor deze afzwakking. En doet zich er ook niet gemakkelijk van af. Nee, daar volgt ook de weerlegging in het antwoord: Doet God de mens dan geen onrecht, dat Hij in zijn wet van hem eist wat hij niet kan doen? Nee, want God heeft de mens zo geschapen dat hij dit kon doen.

Gelijk aan het begin legt de Catechismus de vinger op de zere plek van de afzwakking. Niet alleen Adam en Eva waren geschapen dat zij dit konden doen. Maar de mens. De mens is zó geschapen. Adam als het hoofd van de menselijke familie.

Adam in wie de hele mensheid begrepen is. En daar vallen wij dus ook onder. De mens geschapen dat hij dit kon doen. Zo heerlijk goed en volmaakt geschapen. In ware gerechtigheid en heiligheid.

Die vaas weet u nog.

Wij allemaal. Wij konden in het paradijs God en onze naaste liefhebben zoals God van ons eiste. Dat kwam zo heerlijk naar voren, weet u nog, in dat loflied op de schepping in Zondag 3, waarin we zagen hoe wij waren.

Maar de mens heeft zichzelf en al zijn nakomelingen door moedwillige ongehoorzaamheid van al deze gaven beroofd.

De mens.

De mens is zó geschapen.

De mens is in zonden gevallen.

Het is onze eigen schuld dat wij het niet meer kunnen.

Niet God is oneerlijk. Het ligt aan de mens zelf.

Denk maar eens jonge mensen, aan school. Als je leraar of lerares jou de lesstof goed heeft uitgelegd en vervolgens zegt: leer de stof goed, want morgen krijg je een toets hierover. Dat je dan thuisgekomen geen zin hebt om te leren en daarom de volgende dag een onvoldoende haalt voor de toets. Wiens schuld is dat dan? Iedereen begrijpt dat dit niet de schuld is van de docent. Die heeft je alles voorgehouden wat nodig was om een voldoende te halen.

Inderdaad, dat is dan je eigen schuld. Je kon de toets voldoende maken als je je leraar had gehoorzaamd, maar je hebt het niet gedaan. En jezelf zo van een voldoende beroofd. Eigen schuld.

Zo is het ook met het houden van de wet.

God heeft het ons uitgelegd en ons zo geschapen dat we de wet konden houden.

Maar we zijn ongehoorzaam geweest.

En nu kunnen we het niet meer. Terwijl deze volmaakte wet die God aan de mens heeft gegeven natuurlijk ook nog geldt voor ons. En daarom staan we allemaal schuldig voor God.

Niemand uitgezonderd. Omdat we door eigen schuld het niet meer kunnen.

Tegen ons schuldig zijn in Adam, verzet het zondige hart zich. Onze zondige natuur die daar niet aan wil. Dat protesteert, dat sputtert tegen omdat de zondige mens er van zichzelf niet aan wil, dat hij van zichzelf dood is, in zonden en misdaden, en daarom de eeuwige straf in het vooruitzicht heeft.

Dat we eigenlijk God de schuld willen geven.

Maar niet God is schuldig, maar u en jij en ik. Dat maakt het antwoord ons duidelijk. Niet wat God doet is ellendig, maar wat wij hebben gedaan.

Wie dat niet onder ogen wil zien, die loopt in deze dingen vast. En daarom is het zo belangrijk dat we in deze dingen keer op keer weer onderwezen worden.

God doet de mens geen onrecht. En Hij laat zo'n ongehoorzaamheid en afval ook niet ongestraft.

Afzwakking 2: God straft niet

Dat is de tweede afzwakking die namelijk wordt opgeworpen. Kan God zo'n ongehoorzaamheid en afval ongestraft laten. Kan God onze zonden en schuld niet door de vingers zien? Dat Hij zou zeggen: nou mensen het was niet goed wat u gedaan heeft, maar we doen er zand over. En we praten er niet meer over. We doen alsof er niets gebeurd is en gaan weer verder.

Ons antwoord neemt hier resoluut afstand van.

Beslist niet, God vertoort zich verschrikkelijk, zowel over de zonde die ons is aangeboren als over de zonden die wij doen.

Gods toorn rust op ons. Al bij de geboorte. Omdat wij zondig zijn en zonden doen.

Deze twee dingen noemt het antwoord ook.

Erfzonde: zonde die ons is aangeboren als ook de erfsmet: de zonden die wij dagelijks doen.

En dat past met geen mogelijkheid bij God. Omdat God volmaakt en volkomen heilig is. De HEERE is volmaakt rein en zuiver. *U bent te rein van ogen om het kwade aan te zien, moeite kunt U niet aanschouwen zegt de profeet Habakuk.*

De HERE kan geen zonden verdragen. Alles wat uit God komt is dan ook allemaal goed. Denk aan de schepping.

Kwaad en goed staan daarom tegenover elkaar bij Hem. Als tegenpolen.

Onze God is in alle dingen volmaakt. Heilig en rechtvaardig is de HEERE.
Rechtvaardig betekent dat God recht is. Eerlijk. Hij doet wat Hij zegt en dat geldt dan ook in alles. In vloek en zegen.

Als God niet rechtvaardig zou zijn, dan is Hij onrechtvaardig. Daar zit niets tussen dat begrijpt u.

En als het zo is dat God onrechtvaardig is, dan betekent dat dus dat Hij zondig zou zijn.

Maar nu horen we dat God heilig is en rechtvaardig en daarom Zich zo verschrikkelijk vertoort over onze zonden. Onmogelijk dat onze zonden kunnen bestaan voor God. Dat heeft Hij dan ook tegen ons gezegd voordat wij in zonden vielen: Eet daarvan niet, want als u dat doet zult u voorzeker sterven.

De dood zou volgen als straf van God over onze zonden.

Dat was Gods rechtvaardig oordeel.

En daar kan en wil Hij niets vanaf doen.

Want, God is heilig en rechtvaardig en volkomen betrouwbaar.

Hij doet wat Hij zegt en daarom houdt Hij ook vast aan wat Hij eens heeft gezegd in het paradijs, als het gaat om de straf op de zonden.

En klinkt het dan ook in het Nieuwe Testament en klinkt het vandaag: Vervloekt is eenieder die zich niet houdt aan alles wat geschreven is in het boek van de wet om dat te doen.

En God zou niemand onrecht hebben gedaan als Hij besloten had het hele menselijke geslacht aan zonde en vervloeking over te geven en vanwege de zonde te veroordelen, zo belijden wij met art. 1 van de Dordtse Leerregels.

Wil God zo'n ongehoorzaamheid ongestraft laten? Ongestraft? Nee, integendeel: vervloekt is eenieder.

Eenieder.

Want niemand van ons houdt zich aan alles wat geschreven is.

Eén zonde is al genoeg om door de HEERE vervloekt te worden.

Vervloekt dat betekent dat de mens uit zichzelf nooit meer in Gods nabijheid kan komen. Nooit meer in Zijn gemeenschap leven. Weg van Zijn heerlijkheid door eigen schuld. Het eeuwig verderf.

Dat is ten diepste onze ellende.

Ingrijpend. Omdat de zonde zo ingrijpend is.

Ernst van onze zonde: het is zonde tegen de allerhoogste majesteit van God.

De bewoording van Zondag 4 was bekende taal voor onze broeders van de Dordtse synode. Het komt nl. bijna woordelijk overeen in art. 1 van hoofdstuk 2: Zonde tegen de oneindige majesteit van God.

Jullie begrijpen wel jongens en meisjes, dat als je bijv. je broertje een klap geeft, dat je dan straf krijgt. Maar dat de straf zwaarder zal zijn als je bijv. de koning, koning Willem Alexander een klap zou geven. Dan ga je de gevangenis in.

Maar nu hebben wij allemaal gezondigd tegen de **Allerhoogste Majesteit**. Tegen God. De koning van alle Koningen.

En daarom is Gods straf ook in verhouding met onze zonde.

Daar past maar één straf, en dat is de allerswaarste: Van onszelf eeuwig zondig, en daarom als straf: de eeuwige dood aan lichaam en ziel. Voor eeuwig niet meer bij God zijn.

Maar zegt iemand. God is toch ook liefde? Is er dan echt geen uitweg? De ernst van onze ellende is toch niet zo groot? Daar kan toch nog wel iets van afgezwakt worden om uit onze ellende te komen.

Afzwakking 3: God is toch liefde

God is toch ook barmhartig? Opmerking die je in onze tijd veel hoort.

En dan vooral **alleen**: God is liefde.

En dan moet het vooral ook gaan in de preken over de liefde van God.

En daar willen we ook vandaag niets vanaf doen dat God liefde is. En zullen we dat zo ook zien.

Maar juist daarom is Hij ook rechtvaardig en andersom.

Gods is wel barmhartig. Zijn hart brandt van binnen voor zondaren, maar Hij is ook rechtvaardig. Die twee kunnen niet zonder elkaar.

Wij mensen kunnen mensen tegen elkaar uitspelen. Kinderen kunnen hun ouders tegen elkaar uitspelen. Dat je iets van mama niet mag, en het dan ook nog even aan papa vraagt die waarschijnlijk toch wel ja zegt, en je daarmee dan naar mama kan. Herkenbaar niet?

Maar dat kan en gaat bij God niet. Ons zondige hart zou dit het liefste wel doen. Die loopt liever met een grote boog om Gods rechtvaardigheid heen. Omdat je daarin anders geconfronteerd wordt met de ellende van jezelf.

Maar Gods eigenschappen waaronder ook Zijn barmhartigheid en Zijn rechtvaardigheid, die kunnen wij mensen niet uit elkaar halen, laat staan tegen elkaar uitspelen.

Wanneer God barmhartig is, dan is Hij dat voor 100% en dan is Hij tegelijk daarin ook volkomen rechtvaardig.

Gods is wel barmhartig, maar Hij is ook rechtvaardig.

En juist gemeente, omdat God zo is, kan Hij zondaren redden.

Hoe dan?

Omdat God Zijn rechtvaardigheid en zijn barmhartigheid heeft laten zien in Zijn Zoon. Hij heeft in Zijn Zoon zijn gerechtigheid bewezen zegt Paulus in Romeinen 3. De zonden en schuld van ons mensen die voor de komst van Christus hadden plaatsgevonden onder de verdraagzaamheid van God die kwamen neer op Hem.

Onze zonden en onze schuld kwamen op Hem en daarin heeft God zijn rechtvaardigheid bewezen, dat Hij de zonden niet op zijn beloop laat.

De eeuwige toorn van God was op Hem.

Zijn bitter zwaar lijden en sterven tot in de hel was de straf op onze zonden.

Christus die de schuld en de straf, die wij verdienen, overneemt en betaald. En zo voldoet aan het recht van God. Zo moest het gaan het kon niet anders. Sion moest door recht verlost worden zei Jesaja al.

Ziet u gemeente, God is dan ook niet veranderd. Hij is eeuwig dezelfde. Maar de mens. De mens is veranderd sinds de val in zonden. Het is niet Gods schuld, maar onze schuld. En de mens kon alleen gered worden uit zijn ellende als er aan Gods recht voldaan werd.

De HEERE kan en wil de zonden niet door de vingers zien. De aangrijpende realiteit die de gelovige doet huiveren: *Wie kent de sterkte van Uw toorn en Uw verbolgenheid, wie weet hoezeer U te vrezen bent?*

Soms lijkt het wel alsof we hier wat gemakkelijk overheen lijken te stappen. Je moet er niet in blijven hangen in de ellende, wordt dan gezegd. En op zichzelf is dat een hele waarheid. Als het er maar niet toe leidt dat je vervolgens maar wat oppervlakkig bij je ellende stil staat. Het gevaar is er dan vervolgens namelijk ook, dat je dan niet alleen aan de diepte van je ellende, maar ook de zegen en de genade van God niet op de juiste waarde weet te schatten.

De HEERE blijft altijd dezelfde in Zijn rechtvaardigheid en barmhartigheid. Hij is trouw. Hoe heerlijk wie zo zijn ellende kent, die kent dan namelijk ook de oneindige volmaakte rechtvaardigheid en barmhartigheid van God.

Die 'wet scan' gemeente, als het middel om je aan je ellende te ontdekken. Waardoor het zichtbaar wordt in je leven: de zonden, de zondige gedachten, woorden. De dingen die je hebt nagelaten voor God en je naaste. De gedachten, woorden en daden waarmee je God en je naaste pijn hebt gedaan en ga zo maar door.

Ware ellende kennis leidt ertoe dat je daardoor een afkeer krijgt van jezelf, en je door en in Christus neerknielt bij God. Je buigt voor Hem. Dat de HEERE zelf ons brengt tot Hem. Zodat wij net als de verloren zoon: opstaan en naar Vader gaan en zeggen: Vader ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, en ik ben het niet meer waard om uw zoon te heten. Ik ben schuldig.

God de Vader kennen in Zijn rechtvaardigheid.
Jezelf kennen in al je onrechtvaardigheid en schuld.
Maar tegelijk God ook kennen in Zijn oneindige liefde.

Weet u waar u uzelf en God het beste leert kennen? Bij het kruis. Want, Gods toorn over de zonde is zo groot, dat Hij – eerder dan ze ongestraft te laten – zijn geliefde Zoon Jezus Christus erom gestraft heeft met de bittere en smadelijke dood aan het kruis.

Het kruis van Christus en Zijn vergoten bloed wijzen ons op de verschrikkelijke ernst van onze zonde begaan tegen de allerhoogste majesteit van God. Wijzen ons op de toorn van God en Zijn straf.

Ziende op Jezus en Zijn werk leer je de diepte van je schuld en ellende kennen. Is het zó erg met mij dat God Zijn eigen lieve Zoon heeft gegeven voor mij in de dood. De wonden Hem geslagen vanwege mij. De pijnen en eenzaamheid, de diepten van de hel op Hem.

Vanwege mijn zonde en schuld.

Hoe oneindig ver moeten wij wel niet van huis zijn afgedwaald, dat de Vader Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft. Maar daarin schittert in Hem, in Christus, ook de oneindige grote liefde en de barmhartigheid van God. En zien we dat Hij liever Zijn eigen Zoon erom heeft gestraft, dan dat Hij zondaren voor eeuwig verloren zou laten gaan.

Wat een grote liefde!

Zouden hier niet al onze afzwakkingen, eigen gerechtigheid, hoogmoed en trots stoppen?

Is God wel eerlijk, want...

Kan God het niet door de vingers zien, want...

God is toch ook barmhartig, want...

Nee, ik.

Ik ben schuldig. En **ik** ben ellendig.

En zonder Christus blijft er voor mij niets anders over dan de eeuwige straf en toorn van God.

Maar door God. Vanwege Zijn eeuwige verkiezende liefde alleen is er hoop, is er rijke troost ook voor mij. Leer ik zo mijn ellende steeds dieper en dieper kennen, geleerd door Gods Geest zelf. En zie ik daarin Gods rechtvaardigheid en barmhartigheid steeds meer stralen. God ter eer.

AMEN